

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 107/2012-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2012 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka v konaní o sťažnosti D. T., P., zastúpenej advokátom JUDr. T. Š., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 26/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo D. T. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 26/2006 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Poprad **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 26/2006 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. D. T. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Poprad povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Poprad je povinný uhradiť D. T. trovy konania v sume 269,60 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a šesťdesiat centov) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. T. Š., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 107/2012 z 13. marca 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť D. T. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 26/2006.

Okresný súd podaním sp. zn. 2/ÚS/2012 doručeným ústavnému súdu 12. apríla predložil k sťažnosti vyjadrenie, v ktorom je uvedená aj podrobná chronológia priebehu napadnutého konania. V nej sa okrem iného uvádza: «... navrhovateľka podala dňa 14. 02. 2006 návrh na začatie konania o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru. Žiadala, aby súd rozsudkom rozhodol, že okamžité skončenie pracovného pomeru doručené navrhovateľke D. T. dňa 20. 12. 2005 (list zo dňa 14. 12. 2005 č. j. 135/2005) je neplatné a pracovný pomer založený pracovnou zmluvou zo dňa 02. 06. 2006 naďalej trvá. Predmetným návrhom sa navrhovateľka ďalej domáhala od odporcu zaplataenia náhrady

škody spôsobenej neplatným skončením pracovného pomeru za obdobie od 21. 12. 2005 do dňa vynesenia tohto rozsudku...

Súd dňa 09. 02. 2007 (správne má byť 17. januára 2007, pozn.) vytýčil termín pojednávania, pojednávanie sa uskutočnilo dňa 09.02.2007, toto bolo odročené na deň 09. 03. 2007 s tým, že navrhovateľka predloží súdu v lehote 5 dní zápočtové listy a doklady o ukončení pracovného pomeru ku dňu 30. 04. 2006. Navrhovateľka predložila súdu dňa 14. 02. 2007 doklad a to potvrdenie o zamestnaní a doklad o okamžitom zrušení pracovného pomeru ku dňu 28. 04. 2006. Dňa 09. 03. 2007 bolo pojednávanie... Navrhovateľka v konaní namietala to, že výpoveď bola daná zo strany Ing. T. Navrhovateľka považovala Ing. B. za jej nadriadeného a dostávala aj mzdu, ktorú platil Ing. B. Súd pojednávanie odročil na deň 27. 04. 2007 a to z dôvodu zistenia právneho stavu a právnej registrácie odporcu. Súd vytýčil termín pojednávania na deň 27. 04. 2006 - navrhovateľky sa pojednávania nezúčastnili, svoju neúčast' na pojednávaní neospravedlnili - termín pojednávania zobrali na vedomie. Súd pojednávanie odročil na deň 31. mája 2007. Dňa 14. 05. 2007 navrhovateľka podala návrh na zmenu petitu žalobného návrhu a to v znení „Súd určuje, že okamžité skončenie pracovného pomeru zo dňa 20. 12. 2005 podpísané Ing. M. T. u obidvoch žalobkýň je neplatné“...

Čo sa týka právneho postavenia - právnej subjektivity odporcu súd mal predložené listinné dôkazy a to rozsudok KS v Prešove č. k. 6 Cbs/5/2004 právoplatný dňa 136. 03. 2007, týkajúci sa neplatnosti uznesenia náhradnej členskej schôdze odporcu konanej dňa 19. 05. 2004. V ďalšom petite citovaného rozsudku bol návrh o určenie, či sú oprávnení vykonávať funkciu člena predstavenstva odporcu A. D., Mgr. L. S., J. H., Ing. V. M., Ing. M. P., MUDr. L. B., I. I. - túto otázku súd vylúčil na samostatné konanie. Ďalšie pojednávanie sa konalo dňa 31. 05. 2007.

Súd uznesením zo dňa 31. 05. 2007 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 13 C/142/2006. Z uvedeného uznesenia vyplýva, že v konaní 13 C/142/2006 vedeného na OS Poprad v právnej veci navrhovateľa O. P. c/a Ing. M. B. o určenie neplatnosti pracovných zmlúv sa rieši otázka, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie v tejto veci a to, či pracovnú zmluvu, resp. pracovné zmluvy, ktoré podpísal Ing. B. sú platné. Konanie vo veci 13 C/142/2006 bolo ukončené uznesením o zastavení konania právoplatné dňa 24. 06. 2009.

Súd vyzval navrhovateľku listom zo dňa 30. 07. 2009 či trvajú na podanom návrhu. Navrhovateľka listom zo dňa 14. 08. 2009 oznámila súdu, že trvá na podanom návrhu. Súd vytyčil pojednávanie na deň 21. 05. 2010 a to dňa 19. 04. 2010.

Dňa 21. 05. 2010 požiadala navrhovateľka o zmenu petitu návrhu v znení „I. Okamžité skončenie pracovného pomeru odporcom dňa 20. 12. 2005 listom odporcu zo dňa 14. 12. 2005, ktorý bol podpísaný Ing. Š. P., listom O. s navrhovateľkou D. T. je neplatné. II. Súd určuje, že pracovný pomer medzi odporcom a navrhovateľkou D. T. trval od 30. 06. 2005 do 28. 04. 2006. III. Súd ukladá odporcovi opraviť evidenčné listy dôchodkového poistenia za rok 2005 a 2006 tak, že vymeriavací základ dôchodkového poistenia navrhovateľky za obdobie od 03. 06. 2005 do 31. 12. 2005 predstavuje sumu 66.702,- Sk a ďalej vymeriavací základ dôchodkového poistenia za obdobie od 01. 01. 2006 do 28. 04. 2006 je 46.409,- Sk.“

Súd uvedenú zmenu petitu návrhu nepripustil, nakoľko doterajšie dokazovanie a prebiehajúce konanie nesúviselo s dôchodkovým poistením navrhovateľky.

Súd dňa 21. 05. 2010 vydal rozsudok vo veci samej, kde návrh navrhovateľky v 1/ rade zamietol a to z dôvodu, že navrhovateľka ukončila pracovný pomer okamžitým skončením dňa 28. 04. 2006 podľa ust. § 69 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce. Proti uvedenému rozsudku bolo podané odvolanie zo strany navrhovateľky. Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 17 Co/99/2010 zo dňa 237. 10. 2010 zrušil rozsudok Okresného súdu a vrátil vec na ďalšie konanie. Úlohou súdu bolo zistiť, či došlo k platnému resp. neplatnému okamžitému ukončeniu pracovného pomeru v zmysle ust. § 68 Zákonníka práce. Uznesenie Krajského súdu nadobudlo právoplatnosť dňa 17. 12. 2010.

Okresný súd v Poprade vytyčil pojednávanie v uvedenej právnej veci dňa 17. 02. 2011. Na uvedenom pojednávaní vystupoval ako splnomocnený zástupca navrhovateľky Ing. M. G... na základe plnej moci zo dňa 17. 02. 2011. Tento na pojednávaní uviedol, že zamestnávateľ so svojimi tvrdeniami nezaslal korektné podklady pre Sociálnu poisťovňu, tak je navrhovateľka krátená na dôchodku, lebo jej nebolo započítané obdobie za ktoré pracovala u odporcu. Dôkaz zo Sociálnej poisťovne, že jej bol započítaný pomer do 28. 11. 2005 - takýmto konaním vznikla navrhovateľke škoda, ktorú nemohla vyčíslit'. Škoda pozostáva z rozdielu čistého príjmu, ktorý by počas trvania zamestnania u žalovaného navrhovateľka dostávala a podpory v nezamestnanosti po dobu mesiacov 5, 6, 7, 8 a 9 roku

2006 a rozdielov medzi priemernou mzdou ktorú dostávala u odporcu a dobou, kedy nedostávala podporu do obdobia 01. 02. 2007, kedy si našla prácu a začala pracovať u iného zamestnávateľa.

Splnomocnený zástupca navrhovateľky ďalej uviedol, že si je vedomý toho, že má navrhnúť zmenu petitu, ale čakal čo navrhne druhá strana a žiadal zmeniť petitu návrhu v znení „I. Súd považuje okamžité zrušenie pracovného pomeru za neplatné. II. Súd ukladá odporcovi zaslať Sociálnej poisťovni doklad o trvaní pracovného pomeru a náležitostiach z neho vyplývajúcich tak, ako došlo k ukončeniu pracovného pomeru zo strany navrhovateľky v 1/ rade ku 28. 04. 2006. III Súd zaväzuje odporcu zaplatiť škodu z neplatného ukončenia pracovného pomeru a následného konania, ktoré je zdokladované v spore a to v celkovej výške 2.234,- eur ako aj úrok z omeškania vo výške stanovenej OZ a to od 01. 02. 2007 až do zaplatenia.“ Súd uvedenú zmenu petitu návrhu nepripustil, nakoľko podľa prednesu splnomocneného zástupcu navrhovateľky sa jednalo o náhradu škody za obdobie od 05. do 09/2006 a to z rozdielu čistého príjmu a podpory v nezamestnanosti. Predmetnom celého konania je náhrada mzdy za obdobie do 28. 04. 2006, kedy navrhovateľka ukončila okamžite pracovný pomer na vlastnú žiadosť.

Súd dňa 17. 02. 2011 vyhlásil rozsudok, v ktorom určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru zo dňa 20. 12. 2005 podpísané Ing. M. T. u navrhovateľky D. T. nar... je neplatné. Proti uvedenému rozsudku bolo podané odvolanie dňa 07. 04. 2011 zo strany navrhovateľky. Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 18 Co/77/2011-187 zo dňa 30. 11. 2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 11. 01. 2012 vrátil vec súdu prvého stupňa na rozhodnutie o celom predmete konania. V ďalšom konaní podľa uznesenia KS Prešov bude potrebné rozhodnúť o uplatnenom nároku navrhovateľiek na náhradu škody...

Toho času je vo veci vytýčený termín pojednávania na deň 19. 04. 2012...»

Obsah spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení, a preto ich ústavný súd považuje za preukázané.

V tomto vyjadrení okresný súd ústavnému súdu tiež navrhuje nevyhovieť sťažnosti sťažovateľky, pretože z jeho strany nedošlo k prieskumu v konaní a sťažovateľka, „ako vyplýva zo zmien petitu návrhu, sama nemala vedomosť o tom, čoho sa v uvedenom konaní

domáha. Taktiež vyjadrenie splnomocneného zástupcu navrhovateľky bolo zmätočné čo sa týka výšky náhrady škody, nakoľko náhradu škody požadoval za obdobie od mája do septembra 2006 a pritom navrhovatelia ukončila pracovný pomer okamžitým skončením ku dňu 28. 04. 2006.“.

Právny zástupca sťažovateľky sa k stanovisku okresného súdu nevyjadril, hoci na ten úkon bol vyzvaný prípisom ústavného súdu z 12. apríla 2012, ktorý prevzal 16. apríla 2012. V predmetnom prípise bol zároveň poučený, že ak sa v stanovenej lehote nevyjadrí, či v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde trvá na ústnom pojednávaní v predmetnej veci, ústavný súd bude zastávať názor, že súhlasí s upustením od neho. Lehota právnomu zástupcovi sťažovateľky uplynula 19. apríla 2012.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, pracovnoprávny spor a nároky z neho vyplývajúce sú po právnej aj skutkovej stránke štandardnou agendou všeobecných súdov. Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti ani nenamietal, že by malo ísť o právne a skutkovo zložitú vec. Na doterajšiu dĺžku konania mala vplyv nielen doba dvoch rokov, keď bolo konanie prerušené do právoplatného skončenia iného konania (toto konanie napokon bolo zastavené), ale tiež to, že okresný súd v tejto veci efektívne nedokázal svoj postup organizovať tak, aby v primeranej lehote odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že správanie sťažovateľky (ako navrhovateľky v 1. rade) v danom prípade nemalo vplyv na predĺženie tohto konania, bolo aktívne a súčinnosťné. Ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti neuviedol také argumenty, že by správanie sťažovateľky výraznou mierou prispelo k predĺženiu konania v danej veci, a za tieto argumenty (námietky) nemožno považovať

zmätočné zmeny petitu jej návrhu alebo vyjadrenia splnomocneného zástupcu navrhovateľky.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu.

Podľa názoru ústavného súdu bol okresný súd nečinný nielen na začiatku konania (prvý úkon od podania žalobného návrhu 14. februára 2006 urobil až po 11 mesiacoch 17. januára 2007, keď určil termín pojednávania na 9. február 2007), ale jeho konanie bolo počas celého obdobia aj značne neefektívne. Príkladom neefektívnej práce okresného súdu, ktorá mala za následok predĺženie tohto konania, je tá skutočnosť, že hoci v prvom polroku 2007 nariadil až štyri pojednávania a potom dvakrát ešte rozhodol rozsudkom v roku 2010 a v roku 2011, konanie nie je do dnešného dňa právoplatne skončené, pretože jeho rozhodnutia z 21. mája 2010 a 17. februára 2011 boli dvakrát zrušené Krajským súdom v Prešove (prvé 27. októbra 2010 z dôvodu, že účastníkovi konania sa postupom okresného súdu odňala možnosť konať pred súdom, a tiež preto, že nesprávne vec právne posúdil a nedostatočne zistil skutkový stav, a neskôr druhé rozhodnutie 30. novembra 2011 z dôvodu, že okresný súd nerozhodol o uplatnenom nároku na náhradu škody z titulu neplatného okamžitého skončenia pracovného pomeru).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd teda nemohol akceptovať vyjadrenie okresného súdu, že v priebehu konania okresný súd konal a žiadne priet'ahy z jeho strany neboli, a preto vyslovil, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 11 C 26/2006, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu,

aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadost'účinenia v sume 2 000 € najmä z dôvodu „*dlhodobej právnej neistoty*“, v ktorej sa stále nachádza.

Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy aj priznanie primeraného finančného zadost'účinenia.

Pri určení primeraného finančného zadost'účinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'účinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na zistený stav

konania v právnej veci sťažovateľky vedenej okresným súdom pod sp. zn. 11 C 26/2006 a s poukazom na jej žiadosť o priznanie finančného zadost'učinenia ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € (v požadovanej výške) za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá predstavovala sumu 763 €. Úhradu priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia v roku 2012 a podanie sťažnosti v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b), § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2012 predstavovala sumu 127,17 € a režijný paušál 7,63 €. Úhrada bola teda priznaná v celkovej sume 269,60 €. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2012